

Vastagbélvizsgálat Csongrád megyében

a

TÁMOP-6.1.3.A-13/1-2013-0001 projekt keretében

Dr. Korom Tímea

Vasútegészségügyi NK Kft.

2014.10.29.

Mórahalom

SZÉCHENYI

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Miért a vastagbélrákszűrés?

Súlyos népegészségügyi probléma

- a második leggyakoribb rosszindulatú daganat (a tüdőrák mögött) hazánkban
  - 1:20 eséllyel alakul ki az emberi élet során
  - magas az incidencia, és még ennél is magasabb a mortalitás – késői felfedezés, a túlélés stádiumfüggő
  - Magyarországon
    - mintegy 9.000 új megbetegedés évente (BNO C18-C21)
    - mintegy 5.200 haláleset
- férfiaknál: 56/100.000, nőknél: 33/100.000

Alkalmas a szűrővizsgálatra, mert

- 95%-ban van rákmegelőző állapot – mirigyes polyp (tünetmentes lakosság 5-10%-ában!)

SZÉCHENYI

TÁMOP-6.1.3.A-13/1-2013-0001

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

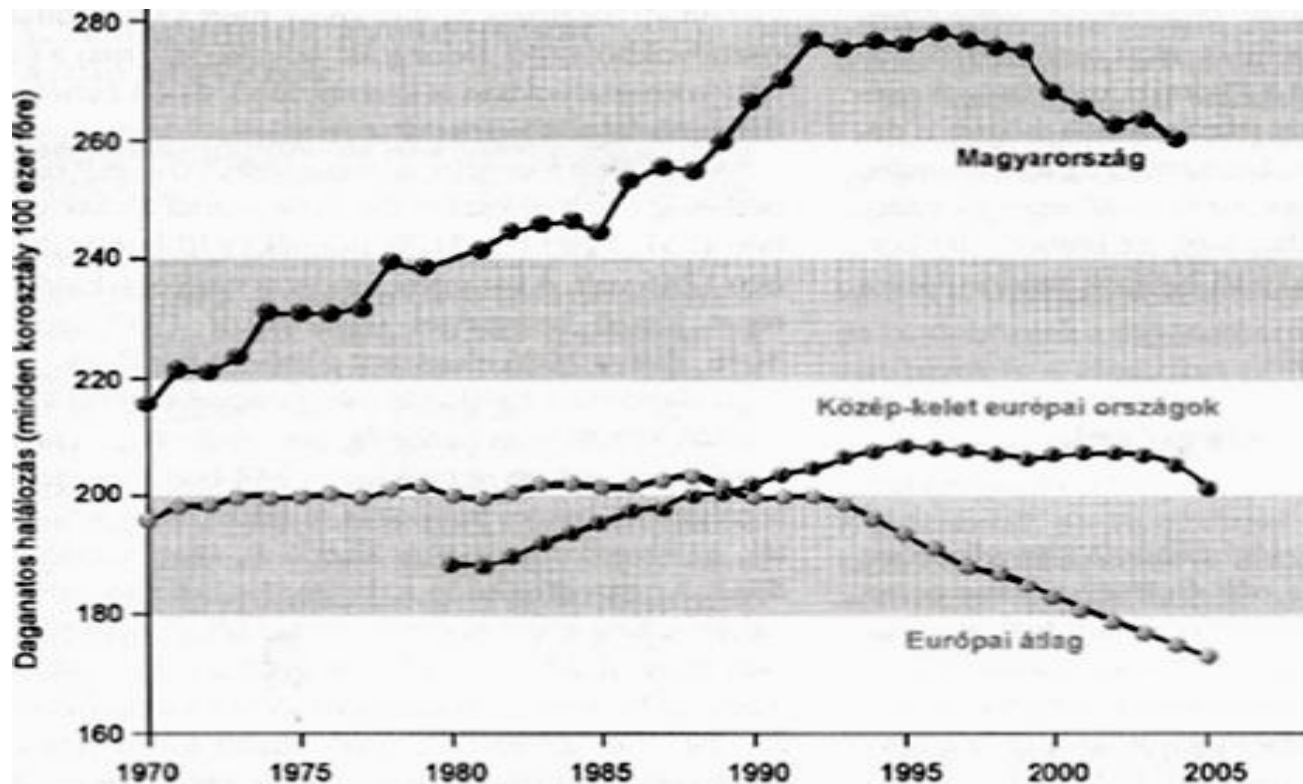

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

A rosszindulatú daganatos halálozás (1975. és 2011. évek között) hazánkban

Év	Rákhalálozás összesen	Vastagbél/végbélrák	
		Férfi	Nő
1975	25 476	1477	1548
1980	27 550	1718	1820
1990	30 871	2146	2090
2000	33 280	2514	2372
2003	33 530	2784	2311
2008	32 111	2563	2190
2010	32 460	2704	2261
2011	32 670	2835	2291

Daganatos halálozás – európai összehasonlításban

SZÉCHENYI 2020

TÁMOP-6.1.3.A-13/1-2013-0001

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Alkalmasság a szűrésre – a daganatok kialakulásának folyamatmodellje

SZÉCHENYI 2020

TÁMOP-6.1.3.A-13/1-2013-0001

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Stratégiák a halálozás mérséklésére I.

- **Elsődleges (primer) megelőzés = megismerni és kiiktatni a betegség okát**
  - colitis ulcerosa, Crohn-betegség
    - 2-5-szörös kockázat-emelkedés
  - családi halmozódás: a beteg egyenes ági rokonai között
    - 3-5-szörös kockázat-emelkedés
  - mirigyes polipok – adenomák
    - 60 év feletti 35-40%-ában
    - 10:1 válik rosszindulatúvá
  - molekuláris genetika – örökletes tényezők

Stratégiák a halálozás mérséklésére II.

- **Másodlagos (szekunder) megelőzés:**
  - ❖ Tünet és panaszmentes személyek vizsgálata arra alkalmas módszerrel – vagyis szűrővizsgálat
  - ❖ A korai felismeréssel és korai kezeléssel a halálos kimenetel megelőzhető
- **Gyógykezelés** – stádiumfüggő
  - ❖ a korai (Dukes A és B) állapotban felismert vastagbélrákok 75%-a gyógyítható, 2/3-a elhanyagolt állapotban kerül orvos kezébe.

Miért szűrhető betegség a vastagbélrák?

Szűrésre különösen alkalmas, mert:

- van rákmegelőző állapot: adenomatosus/mirigyes polipok
adenoma-carcinoma szekvencia
- polip-eltávolítás = **elsődleges megelőzés!**
- lassan alakul ki, 3-5 éven át is szűrhető
- sokáig tünetmentes
- szakaszosan vérzik – székletből kimutatható
- endoszkóposan látható

TÁMOP-6.1.3.A-13/1-2013-0001

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

A vastagbélszűrésre rendelkezésre álló módszerek

Endoszkópos módszer:

- ✓ „minőségi” vastagbéltükrözéses vizsgálat (kolonoszkópia)

Laboratóriumi módszerek:

- ✓ székletbeli rejtett vér kimutatása immunológiai módszerekkel (iFOBT, vagy FIT)

Egyéb:

- ✓ kettős-kontraszt irrigoszkópia
- ✓ virtuális CT-kolonoszkópia
- ✓ M2-PK stb.

Ajánlott szűrő módszerek alkalmazása

„Egylépcsős” módszer

(csak vastagbéltükrözés)

- 50 év felett 5 évente, de legalább „egy életben egyszer”
- érzékenysége és fajlagossága is jobb, mint a FOBT-nek
- diagnosztikus és egyben terápiás beavatkozás is lehet
- **korlátozott kapacitás**
- **financiálisan komoly megterhelés (személyi és infrastrukturális fejlesztés)**

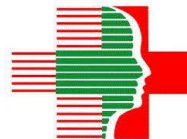
„Kétlépcsős” módszer

- szűrővizsgálatként első lépcsőben FOBT
- nem negatív esetben kell a második lépcső, a vastagbéltükrözés
- WHO, Nemzetközi Rákellenes Unió és az Európa Tanács ajánlása
- **hazai konszenzus**

SZÉCHENYI 2020

TÁMOP-6.1.3.A-13/1-2013-0001

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFETETÉS A JÖVŐBE

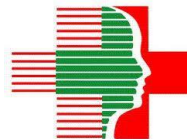
Hazai vastagbélszűrés mintaprogramok

- **Ajka – Lovászpata 2003 – 2004;** (nem OTH);
- **2004 -től OTH – Nemzeti Népegészségügyi Program**
  - Tervezve: 2005. végéig, fokozatos országos kiterjesztés; össz. 180.000 fő
  - 2004-ben kb. 25 000 fő szűrése történt meg
  - 2005-ben 60 000 szűrést végeztek.
  - 2006 – 2007. év kimaradt
  - 2008: konszenzus konferencia
  - 2010-től mintaprogramok (nem mindegyik évben)

SZÉCHENYI 2020

TÁMOP-6.1.3.A-13/1-2013-0001

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

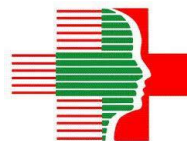

BEFECTETÉS A JÖVŐBE

Pilot jellegű szűrőprogramok kiterjesztése

TÁMOP-6.1.3.A-13/1-2013-0001

- TÁMOP konstrukció
- **Két fő cél:** védőnői **méhnyakszűrés** országos kiterjesztése és **vastagbélászűrési program Csongrád megyében**
- Kiemelt projekt, projektgazda: Országos Tisztiorvosi Hivatal
- Forrás : 1 milliárd Ft
- Időkeret: 2013.07. - 2015.07.
- Kapcsolódás más projektekhez

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

A Csongrád megyei vastagbélvizsgáló alprojekt hosszú távú céljai

- **Csökkenjen a vastag- és végbélrákból származó halálozás**
- Növekedjen a céllakosság **részvétele** a szűrővizsgálatokon
- Növekedjen a **korai stádiumban** lévő esetek felismerése
- Modellezzük a páciens útját az ellátórendszerben
- **Tapasztalatokat gyűjtsünk az országos kiterjesztéshez**

SZÉCHENYI

TÁMOP-6.1.3.A-13/1-2013-0001

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Az alprojekt közvetlen célkitűzése

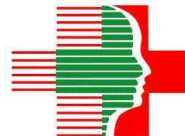
A vastagbélszűrés megvalósítása egy közigazgatási egységben a háziorvosi praxisok szakembereinek a bevonásával

SZÉCHENYI 2020

TÁMOP-6.1.3.A-13/1-2013-0001

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

A közvetett cél

A vastagbélszűrés jelenleg nem tartozik a szervezett, népegészségügyi szűrések közé

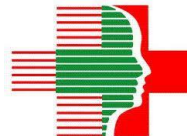
országos kiterjesztése szükséges

- Egészségpolitikai döntés, jogi és finanszírozás szabályozás megalapozása
- Megfelelő szakmai tapasztalat összegyűjtése és alkalmazása
- Képzett szakemberek bevonása
- A lakosság érzékenyítése a részvétel érdekében

SZÉCHENYI 2020

TÁMOP-6.1.3.A-13/1-2013-0001

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Az alprojekt főbb elemei

- **Háziorvosi praxisok képzése:** akkreditált tananyaggal, 20 helyszínen (szakma, informatika, kommunikáció)

Ideje: 2014. szeptember - november

- A Csongrád megyei, szűrésbe bevont háziiorvosi praxisok ellátási területén, az **50-70 év közötti férfiak és nők vastagbélszűrésének szervezése és megvalósítása**

Ideje: 2015. január - 2015. május

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Az alprojekt rész céljai

- **Elemző tanulmány készítése:** célja, hogy támogassa a döntéshozókat a vastagbélászúrás országos kiterjesztésének tervezésében
- **Informatikai fejlesztés:** a szűrési adatáramlás, a jelentések, a szűrésben részt vevő felhasználók támogatása
- **Kommunikációs tevékenység:** a célcsoport sajátosságait figyelembe véve a szűrés népszerűsítése (járási tájékoztató napok)

SZÉCHENYI

TÁMOP-6.1.3.A-13/1-2013-0001

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

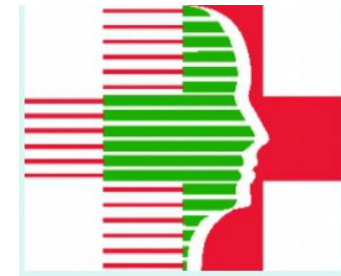

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

A projekt megvalósítói

Országos Tisztifőorvosi Hivatal

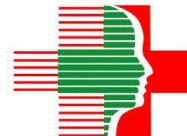
- Projektgazda - együttműködik az egyes szereplőkkel
- koordináló és szervezési feladatokat lát el
- projektkörnyezetet biztosítja
- közbeszerzési eljárásokat bonyolít le
- a humánerőforrást biztosítja

SZÉCHENYI 2020

TÁMOP-6.1.3.A-13/1-2013-0001

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

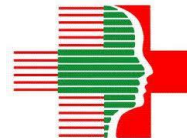
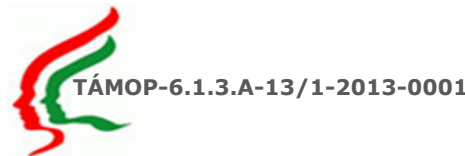
Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

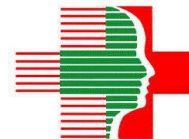
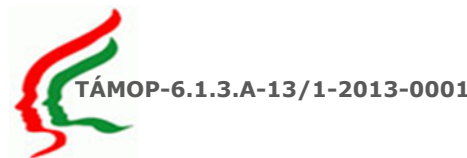
Miért a háziiorvosi praxisok?

- Háziiorvosok/asszisztensek szakmai tudása
- A preventív szemléletet a napi munkában alkalmazzák
- Ismerik a rájuk bízottak betegségeit, szociális hátterét
- Élvezik a körzetükben lakók bizalmát
- **A szűrés így vihető a lehető legközelebb a lakossághoz –**
ezzel biztosított a szűréshez való hozzáférhetőség
- Jogszabályi kötelezettség

Mit várunk el a háziiorvosi praxis szakembereitől?

- Onkológiai éberség a napi gyakorlatban
- Tájékoztassa a lakosságot a szűrés lehetőségéről
- Támogassa az érintetteket a döntés meghozatalában
- Adja át a szűrési csomagot a jelentkezőknek
- Adjon részletes tájékoztatást a szűrési teszt használatáról
- Vizsgálati eredmények nyomon követése, szükség esetén továbbutalás

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Együttműködő praxisok

Járás	A járási települések száma	A járás összes lakosságának száma	Az együttműködő praxisok száma
Csongrádi járás	4	22 633	7
Hódmezővásárhelyi járás	4	56 902	13
Kisteleki járás	6	18 152	9
Makói járás	15	44 481	12
Mórahalmi járás	10	29 535	11
Szegedi járás	13	206 605	58
Szentesi járás	8	41 058	7
Összesen	60	419 366	117

SZÉCHENYI 2020

TÁMOP-6.1.3.A-13/1-2013-0001

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Vastagbélvizsgálat célcsoportja

- **Szűrendők:** 50-70 éves férfiak és nők
Átlagos vastagbélrák kockázatú, panasz- és tünetmentes
- **Központi meghívás** alapján, a csatlakozó háziorvosok lakosai
- **Tervezett szűrendők száma:** 13500 fő + efelett vállalt szűrés szám OTH saját keretéből
- **A szűrés módja:**
  - kétlépcsős megközelítés:
    - immunkémiai **székletvér teszt**
    - + szükség esetén **vastagbéltükrözés**

A vastagbélszűrés gyakorlata

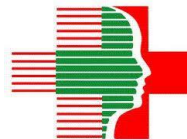
Egyszerű, fájdalommentes, ingyenes

- **Meghívólevéllel** két héten belül háziorvosnál jelentkezni
- **szűrési csomagot** átvenni
- két egymást követő székletürítés alkalmával **székletmintát** venni
- mintát **postára** adni (ingyenes) a **kémiai laboratóriumba**
- **eredményért kb. 2 hét** múlva személyesen jelentkezni a háziorvosnál
- szükség esetén tisztázó **vastagbél tükrözéses vizsgálat**

SZÉCHENYI

TÁMOP-6.1.3.A-13/1-2013-0001

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Mit jelent a székletvérteszt vizsgálati eredménye?

Mi jelent?

Mi az oka?

Mi a további teendő?

negatív

- **nem volt kimutatható vér a székletben**

További vizsgálatra most nincs szükség. Hívja fel páciense figyelmét, ha panaszt észlel, forduljon orvoshoz! Legközelebb is jöjjön el, ha meghívólevelet kap! Tudatosítsa a páciensében, hogy sokat tett az egészsége megőrzése érdekében!

nem-negatív

- **kimutatható mennyiségű vér volt a székletben**

-jóindulatú vagy rosszindulatú elváltozás
-aranyér
-fekély, Crohn-betegség,
-Colitis ulcerosa
-diverticulosis/diverticulitis

További vizsgálatra, vastagbéltükrözésre van szükség. Kérjük adjon beutalót további vizsgálatra! (beutalási sablon)

értékelhetetlen

- **technikai ok miatt a vizsgálatot nem tudták elvégezni**

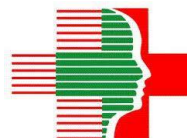
-azonosítási probléma
-nem érkezett/késve érkezett a széklet minta
-sérült a minta

A széklet vérteszt ismétlése szükséges. Kérjük adjon szűrési csomagot!

SZÉCHENYI 2020

TÁMOP-6.1.3.A-13/1-2013-0001

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Kolonoszkópiát végző laborok

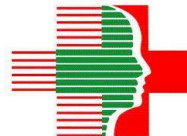
- **diagnosztikus és terápiás beavatkozás**
- a szűrésben résztvevők várhatóan 6-8%-a kap **nem negatív** eredményt, mely esetén a kolonoszkópos vizsgálat elvégzése javasolt

Kolonoszkópiás labort biztosító egészségügyi intézmény	Telephely
Szegedi Tudományegyetem Szent-Györgyi Albert Klinikai Központ	Szeged
Vasútegészségügyi Nonprofit Kft.	Szeged
Kisteleki Térségi Egészségügyi Központ	Kistelek
Dr. Bugyi István Kórház	Szentes
Csongrád Megyei Egészségügyi Ellátó Központ Hódmezővásárhely-Makó	Hódmezővásárhely és Makó

SZÉCHENYI

TÁMOP-6.1.3.A-13/1-2013-0001

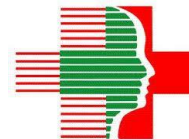
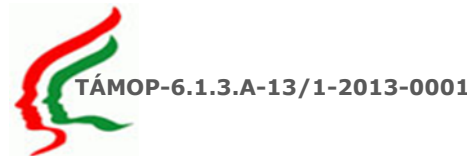
Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Szereplők a lakosság mozgósításában

- Alapellátás: felnőtt, vegyes háziiorvosi praxisok
- Rendelőintézetek
- Önkormányzatok
- Szociális szféra szakemberei
- Egészségfejlesztési Irodák
- Civil szervezetek, betegklubok
- Magán egészségügyi intézmények

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

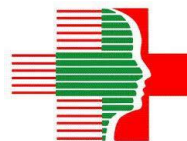
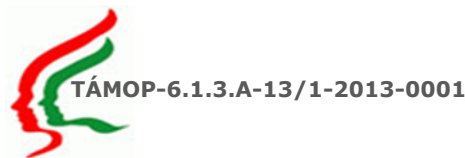

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

A meggyőzés módjai és lehetőségei

Önkormányzat

- Támogassa a szervezést, adjon felületet a program ismertetésére (honlap, plakát, helyi újság, rádió)
- Meglévő rendezvények témájába kerüljön bele (egészségnap, szűrőnap, közösségi programok)
- Tájékoztassa azon kollégáit is a programról, akik a hátrányos helyzetű lakosokkal tartják a kapcsolatot

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

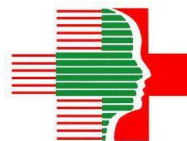
Egészségfejlesztési Irodák (EFI)

- Hozzájuk forduló kliensek tájékoztatása a betegségről, a megelőzés módjáról
- Hívják fel a figyelmet azokra a panaszokra, amelyek jelentkezésekor háziorvos felkeresése indokolt
- Hiteles, szakmai ismeretek átadása
- Saját, információs felületen tájékoztatás
- Szervezett programjaikon figyelemfelhívás a szűrésre

SZÉCHENYI 2020

TÁMOP-6.1.3.A-13/1-2013-0001

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

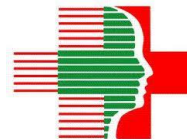
Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Civil szervezet, nyugdíjas klubok, betegklubok, szociális intézmények

- Program figyelemmel kísérése, tájékoztatás a tagoknak, érdeklődőknek
- Hiteles, szakmai információk átadása
- Lakossági tapasztalatok, vélemények, javaslatok visszajuttatása a projektgazdának - területi koordinátor

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Összegzés

Csongrád a kiválasztott megye, tapasztalatok összegyűjtése

Cél az országos kiterjesztés

Kulcsüzenetek:

A SZŰRÉS ÉLETET MENT, ÉLJEN A LEHETŐSÉGGEL!

AMENNYIBEN HÍVJÁK SZŰRÉSRE, MENJEN EL!

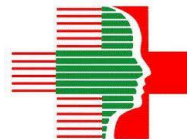
**A SZŰRŐVIZSGÁLAT EGYSZERŰ, FÁJDALOMMENTES
ÉS INGYENES!**

**SZÁMÍTUNK AZ ÖNÖK TÁMOGATÁSÁRA ÉS
RÉSZVÉTELÉRE IS!**

SZÉCHENYI 2020

TÁMOP-6.1.3.A-13/1-2013-0001

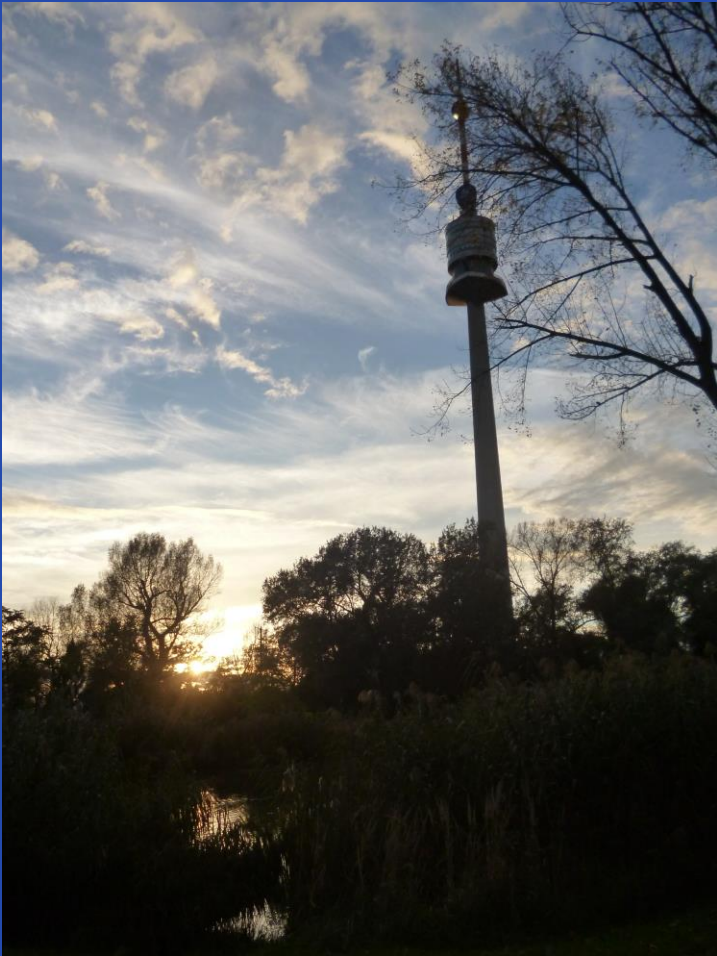

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

KÖSZÖNÖM A FIGYELMET!

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE